
„Univerzity“, a. s., mají i odpůrce

„Univerzity“, a. s., mají i odpůrce

21.12.2007 Zdravotnické noviny str. 1 Titulní strana Adéla Čabanová Zdravotnictví
B REFORMA

má být podle ministerstva především to, že se jedná o osvědčenou formu právnické osoby se standardním řízením společnosti představenstvem, která má obchodním zákoníkem upravené kontrolní mechanismy. „Z hlediska potřeb specifik univerzitní nemocnice nebude okruh odchylek od obchodního zákoníku rozsáhlý,“ soudí předkladatelé. „Pro vytvoření právnické osoby sui generis není věcného opodstatnění,“ doplňují.

Podle ministerstva je akciová společnost nejvhodnější forma pro univerzitní nemocnice. Někteří by upřednostnili vznik nové zvláštní právní formy neziskového charakteru.

Konkrétní připomínky v debatách k věcnému záměru zákona o univerzitních nemocnicích (UN) začínají pochybnostmi o zvolené právní formě. Pokud pak mají být UN akciovými společnostmi, je vhodné rozložení akcií mezi univerzity a stát v poměru 34:66? Někteří dále kritizují, že zákon nebude plně řešit současnou dvojkolejnost řízení fakultních nemocnic, i když to má za cíl.

Ředitelé fakultních nemocnic vesměs uvádějí, že zákon o univerzitních nemocnicích bude krokem správným směrem. To, aby byl věcný záměr zákona o univerzitních nemocnicích zcela zamítnut a vypracován nový, žádá Česká lékařská komora (ČLK). Podle ní by univerzitní nemocnice měly mít podobu právnických osob sui generis a měly by v nich být zdravotníci odměňováni podle stejných tabulek jako v příspěvkových organizacích, tedy tak jako dosud.

Tvůrci věcného záměru prý při jeho přípravách uvažovali i o tom, že by univerzitní nemocnice nebyly obchodními společnostmi, ale měly by novou zvláštní právní formu anebo byly takzvaným zájmovým sdružením právnických osob. „Jak z pohledu požadavků na vlastnickou normu, tak z hlediska řízení neposkytují méně obvyklé, případně nové formy právnických osob jistotu dosažení cílů, které jsou věcným záměrem sledovány,“ píše se ve věcném záměru. Výhodou akciové společnosti

(pokračování na straně 2)

„Univerzity“, a. s., mají i odpůrce

(pokračování ze strany 1)

Vznik nové právní formy by preferoval i děkan 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy Tomáš Zima. „Obáváme se, že forma neziskové akciové společnosti, v zahraničí ojedinělá, bude v evropské konkurenci bránit úspěšnému ucházení se o různé projekty, respektive zevní zdroje financování v případech, kdy z ekonomického hlediska nebude vytvářen zisk. Při výrazném obratu těchto institucí to jistě povede k pochybnostem, zda se jedná o ekonomicky zdravou instituci vhodnou pro dotační politiku,“ myslí si děkan.

Podíl univerzity a státu

Návrh počítá s tím, že stát vloží do univerzitní nemocnice, akciové společnosti, majetek, který nyní používá fakultní nemocnice. Také univerzita by měla do nemocnice vložit svůj majetek, který se nachází v areálu nemocnice a používá se pro poskytování zdravotních služeb. Pak získá podíl na základním kapitálu univerzitní nemocnice 34 %. Tento podíl má univerzita zaručit, že nebude přehlasována v některých důležitých otázkách. O tom, jaký majetkový podíl bude mít univerzita a jaký stát, se ale zřejmě ještě povedou diskuse. Například děkan Tomáš Zima není s navrhovaným rozložením vlivu 34:66 spokojen. „Poměr by měl být vyváženější,“ soudí.

Ministerstvo zdravotnictví ovšem už přímo v návrhu změnu nevyklučuje. „V rámci přípravy návrhu zákona bude diskutováno případné rozšíření majetkové účasti univerzit,“ uvádí.

ČLK vidí určité riziko v tom, že univerzita není (s ohledem na náklady velké nemocnice) ekonomicky silný subjekt. Zvyšuje to prý ekonomickou zranitelnost univerzitní nemocnice. Navíc by podle komory měla být omezena v převádění akcií nejen univerzita, ale také stát. „V případě finančních problémů univerzitní nemocnice, a. s., je zcela reálný převod části akcií na soukromého vlastníka, třeba i jako kapitalizace pohledávek,“ varuje prezident Kubek.

Ten si také nemyslí, že by návrh odstraňoval kritizovanou dvojkoľejnost řízení. „Tento problém návrh neřeší, pouze jej přenáší na úroveň představenstva akciové společnosti,“ říká prezident ČLK. Děkan Zima má v této souvislosti připomínku k tomu, že by univerzitní nemocnice uzavírala s lékařskou fakultou smlouvu, na základě které by fakulta platila nemocnici za výuku. „O zřízení univerzitních nemocnic se usiluje přeci právě proto, aby takové smlouvy nebyly vůbec potřebné,“ uvádí Zima.

Univerzitní pracoviště

Univerzitní nemocnice mají být podle věcného záměru svázány jedině s těmi univerzitami, které mají lékařskou fakultu. Zároveň mohou vznikat univerzitní pracoviště. Část jiné než univerzitní nemocnice se podle návrhu může stát univerzitním pracovištěm, když se na něm vzdělávají zdravotníci a když dostane od ministerstva zdravotnictví udělený tento status. „Status univerzitního pracoviště bude udělován ve výjimečných případech,“ plánuje ministerstvo zdravotnictví. Pokud by bylo rozhodování o statutu univerzitních pracovišť příliš přísné, vidí v tom děkan Zima riziko omezování výuky mimo univerzitní nemocnice. „Navrhovaný zákon by měl zakládání univerzitních pracovišť podporovat a ne tlumit. Při rostoucích počtech studentů a výukových programů spolu s nutností, aby studenti poznali nejen ‚nejvýše specializovanou‘, ale především ‚běžnou‘ zdravotnickou péči, to může ohrozit kvalitu vychovávaných absolventů, a v důsledku být i kolapsem vysokého zdravotnického školství obecně,“ píše Zima ve svých připomínkách k návrhu.

Některé zajímavé body věcného záměru zákona o univerzitních nemocnicích

- „Věcný záměr si klade za cíl (...) odstranění dvojkoľejnosti v řízení nemocnice.“
- „Univerzita bude vykonávat svůj vliv na činnost univerzitní nemocnice prostřednictvím své majetkové účasti a zastoupením v orgánech nemocnice. Věcný záměr je oproti stávajícímu stavu ve fakultních nemocnicích založen na majetkovém podílu univerzity v univerzitní nemocnici. Podíl na základním kapitálu univerzitní nemocnice bude náležet ze 34 % univerzitě a ze 66 % státu.“
- „Výuka zdravotnických pracovníků bude zabezpečována na základě smlouvy uzavírané mezi univerzitou a univerzitní nemocnicí. Obsahem smlouvy bude zejména vymezení množství, struktury a kvality výuky nemocnicí na jedné a poskytování finančních prostředků univerzitou na straně druhé.“
- „Univerzitní nemocnice budou definovány jako poskytovatelé vysoce specializovaných zdravotních služeb současně se věnující vzdělávání a výuce zdravotnických pracovníků, vědě a výzkumu.“
- „V univerzitní nemocnici budou zaručeny stejné akademické svobody a práva, která jsou zaručena na vysoké škole.“
- „Univerzitní nemocnice budou založeny jako akciové společnosti bez veřejné nabídky akcií. Jejich zakladatelem bude stát. Jménem státu jako zakladatele a akcionáře bude jednat ministerstvo zdravotnictví. Stát jako zakladatel akciové společnosti vloží jako nepeněžitý vklad podnik zahrnující majetek, se kterým hospodaří příslušná fakultní nemocnice.“
- „Akciové univerzitní nemocnice budou akciovými na jméno. Podoba akcií bude zaknihovaná. Akcie univerzitní nemocnice budou omezeně převoditelné. Převod akcií bude podmíněn souhlasem valné hromady. Univerzita bude oprávněna převést akcie pouze na jinou univerzitu.“
- „V případě dosažení zisku bude vyloučeno jeho vyplacení akcionářům. Dále bude vyloučeno vyplacení podílu na zisku členům orgánů společnosti.“
- „Univerzitní nemocnice budou povinny vést oddělené účetnictví za zdravotní služby, vzdělávání a výuku, vědu a výzkum a další činnosti, tedy bude odděleno hospodaření s finančními prostředky v těchto čtyřech oblastech.“
- „Univerzitní nemocnice budou uzavírat s univerzitami smlouvu, jejímž předmětem bude úprava podmínek vzdělávání a výuky v univerzitní nemocnici.“

Co řekli o univerzitních nemocnicích

Ministerstvo zdravotnictví ČR Při přípravě věcného záměru tohoto zákona bylo zvažováno i vytvoření právnické osoby sui generis nebo zájmového sdružení právnických osob ve smyslu § 20f a násl. občanského zákoníku. Avšak jak z pohledu požadavků na vlastnickou normu, tak z hlediska řízení neposkytují méně obvyklé, případně nové formy právnických osob jistotu dosažení cílů, které jsou věcným záměrem sledovány.

Milan Kubek, prezident České lékařské komory ČLK nesouhlasí s tím, aby takzvané univerzitní nemocnice byly akciovými společnostmi. Forma příspěvkové organizace je vhodnější již z toho důvodu, že podle zákona č. 218/2000 Sb. musí být rozpočet příspěvkové organizace vyrovnaný s tím, že případný finanční deficit dorovnává stát svým příspěvkem. ČLK podporuje vznik univerzitních nemocnic, ale v podobě právnických osob sui generis provozovaných v režimu non for profit. Radomír Maráček, ředitel Fa kulturní nemocnice Olomouc V zásadě k návrhu zákona nemáme námítky a myslíme si, že je to dobrá cesta. Otázkou je, jak bude nový subjekt ovlivněn zákonem o konkurzu a vyrovnání a jak se jej bude týkat zákon o veřejných zakázkách. Nevím, jak a jakou formou bude vložen majetek obou institucí a jak bude zrealizován poměr akcionářů, pokud nebude korespondovat s majetkem. Otázkou k diskusi je počet členů představenstva. Jsou i otázky nad teoretickými obory a právním vztahem k univerzitním pracovištím.

Marek Zeman, ředitel Fakultní nemocnice Královské Vinohradské ve věcném návrhu zákona vidíme posun směřující k odstátnění stávající fakultní nemocnice spolu s větší odpovědností všech vedoucích pracovníků (tedy i školských) na dobrém hospodaření nemocnice. Bezpochyby dojde k většímu prolnutí zdravotnické a školské části. Také k odstranění „duplicity“ v zaměstnaneckých poměrech i dvojího vedení klinických pracovišť. Diskusi budeme zřejmě dále vést nad vyšší univerzitní „podíl“ ve vlastnictví společností spolu s potřebným vkladem ze strany univerzit.